

judicial position. judges (for three months in each court chamber) with passing the final exam of the commission of judges (after training at the school of judges); Of the French Republic on the need for a 14-month internship for a candidate for judge in courts, investigative and prosecutorial offices, police and gendarmerie, correctional facilities and bailiffs, during which candidates for judge study the specifics of the services and bodies directly cooperating with the court, during such an internship, the future judge affirms the opinion on the importance of the unity of cooperation between judicial and law enforcement agencies and the importance of the work of each of them and respect for related professions; Of the Federal Republic of Germany regarding clearly defined requirements for a candidate for the position of a judge, stages of his preparation and qualification assessment, namely a candidate for the position of a judge may be a person who has a university degree in law and has two years of professional experience as a judge, as a high-ranking official, as a civil servant in the Federal Republic of Germany or in a service in any interstate or international organization, if this activity in its nature and significance corresponded to a high-ranking official activity, or defended a doctoral dissertation at a German university, or has experience as a lawyer, notary and who has passed a single qualifying examination of the qualification commission, which consists of representatives of the court, prosecutor's office, bar and notary; the United States of America to determine the equality of all participants in the selection of judges for the first time, in which assistant judges, court clerks, assistant lawyers and prosecutors do not have an advantage in the selection of judges, and their knowledge and skills are tested in qualifying exams.

Keywords: selection procedure for the position of a judge, legal support, features of the selection procedure, foreign experience, introduction of foreign experience.

УДК 343.97

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-149-155

Наталія ОРЛОВСЬКА[©]

доктор юридичних наук, професор
(Одеський національний морський
університет, м. Одеса, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО НАРКОТИКІВ У КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ

Висвітлено питання державної політики щодо наркотиків у частині, що стосується запобігання наркозлочинності. Зроблено висновок про сутність та тенденції наркозлочинності як тінювого високоспеціалізованого та високоорганізованого бізнесу, що дає підстави говорити про попит, пропозицію, наркозбут та відмивання доходів від незаконного обігу наркотиків, які втілюються в сукупності кримінальних правопорушень (наркозлочинів). Звернення до проекту Стратегії державної політики щодо наркотиків до 2030 року показало пріоритетність запобігання попиту на наркотики, що не відповідає сутності наркозлочинності та основним положенням європейської антинаркотичної стратегії на 2021–2025 роки, пріоритетами якої є запобіжний вплив на пропозицію, збут наркотиків та відмивання доходів від їх обігу.

Ключові слова: запобігання наркозлочинності; тенденції наркозлочинності; наркобізнес; державна політика щодо наркотиків; європейська антинаркотична стратегія.

Постановка проблеми. Як й інші держави, які підписали Конвенцію ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [1], Україна зобов'язалася проводити національну антинаркотичну політику. Протягом тривалого періоду розпорядженнями Кабінету Міністрів України затверджувалися Концепції реалізації державної політики (2002, 2010) [2–3], пізніше – Стратегія державної політики (2013) [4]. У травні 2021 р. на громадське обговорення було представлено проєкт Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року [5]. З огляду на це і беручи до уваги сукупність нормативно-правових приписів, які спрямовані на регламентацію наркообігу, можна говорити про формування в Україні «антинаркотичного» законодавства, засади якого має визначати актуальна

© Н. Орловська, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-4400-560X>

natalyaorlovskaya@ukr.net

Концепція/Стратегія державної політики у цій сфері. Іншими словами, від визначених у цьому документі пріоритетів залежатимуть інструменти правового впливу на наркоситуацію в країні.

Що стосується останньої, то говорити про позитивні зміни немає підстав. Серед жителів України нараховується близько 300 тис. ін'єкційних наркоманів з тенденцією до збільшення їх кількості до 10 % кожного року [6, с. 403]. Генеральний прокурор України на нараді 26 жовтня 2021 р. наголосила на темпах зростання наркоманії і негативних тенденціях наркозлочинності, насамперед організованих її форм. Зокрема, І. Венедиктова зазначила викриття більше сотні злочинних угруповань, які у складі 430 осіб вчинили майже 1,2 тис. наркозлочинів та знешкодження 16 нарколабораторій. За її словами, кількість кримінальних правопорушень за участю неповнолітніх, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, зросла більше ніж на чверть. При цьому жодної особи, яка збувала відповідні речовини дітям, не встановлено [7].

У преамбулі проєкту Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року наголошено про недосягнення цілей, визначених в попередній Стратегії [5]. Однак навряд чи можна вважати останню за часом ухвалення Стратегію «винною» в поточному стані речей, адже такі претензії свого часу закидалися й попереднім концептуальним документам, в яких в достатній мірі не було відображено сутності проблеми та тенденцій розвитку ситуації. Це є важливим саме тому, що сутність наркообігу є економічною, це стала характеристика. Специфічність же наркоситуації в державі визначається тенденціями (динамічною характеристикою). Виходячи з цього, від концептуальних/стратегічних документів доречно було б очікувати визначення певних запобіжних пріоритетів, роботи на випередження, а не лише рефлексії.

Вбачається, що такий підхід може бути розповсюджений як на проблему загалом (наркообіг), так і на її складові, у нашому випадку, – наркозлочинність. З огляду на це доцільно актуалізувати питання про відображення у проєкті Стратегії державної політики щодо наркотиків до 2030 року сутності та тенденцій наркозлочинності, у тому числі, й з огляду на стратегічні документи ЄС у зазначеній сфері.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Звернення до фахових публікацій таких учених, як: А. Бабенко, О. Бандурка, С. Босхолов, М. Вербенський, В. Голіна, А. Закалюк, О. Козаченко, Н. Мірошніченко, А. Музика, А. Савченко, О. Стрільців, Ю. Орлов, О. Ярмиш, Х. Ярмакі та інших – дають підстави дійти висновку, що вони ґрунтовно висвітлюють питання протидії наркозлочинності у міжнародно-правовому, кримінально-правовому, кримінологічному, організаційно-правовому аспектах. У цей же час аналіз положень проєкту Стратегії державної політики щодо наркотиків до 2030 року в контексті їх впливу на перспективи запобігання наркозлочинності не знайшли достатнього висвітлення.

Метою даної статті є усунення цієї прогалини з урахуванням стратегії європейської антинаркотичної політики.

Виклад основного матеріалу. Наркозлочинність вже давно перестала бути предметом фахового інтересу, переважно, правоохоронців та почасти правозахисників. Сучасне її розуміння передбачає звернення до політичних, економічних, соціально-психологічних, культурних, медичних, технологічних аспектів, що розширює контекстуальні горизонти та дозволяє системно опанувати проблематику. Понятійна багатоаспектність нашаровується на три просторові виміри цього виду злочинності – національний, регіональний та міжнародний, при цьому цей вид кримінальної деліквентності є одним із найбільш спеціалізованих та високоорганізованих.

Наркозлочинність є центральною ланкою незаконного наркообігу (незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів), визначення якого дається у ст.1 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» [8]. Однак до наркозлочинності варто віднести також відмивання доходів, одержаних у результаті незаконного обігу зазначених засобів та речовин. У такому контексті стає очевидним переважно бізнесовий, а не просто корисливий, характер діяльності суб'єктів, яка вирізняється великою кількістю епізодів, тривалим характером, залученням до підготовки і вчинення кримінальних правопорушень осіб, що займаються переміщенням наркосировини чи готових наркотиків, їхнім виробництвом та реалізацією (тобто розподілом ролей у складі організованих груп та злочинних організацій) [9, с. 379–380].

Зрозуміло, що до наркозлочинності на сьогодні відносять і ті кримінальні

правопорушення, які вчиняються без мети збуту. Однак вони не визначають «обличчя» наркозлочинності та не становлять великої суспільної небезпеки. Як правильно було зазначено у Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, до пріоритетів правоохоронної діяльності має бути віднесено концентрацію зусиль на виявленні та документуванні протиправної діяльності організованих злочинних угруповань, що становлять найбільшу загрозу суспільству, оскільки кримінальне покарання наркозалежних осіб і дрібних дилерів не впливає істотно на зниження рівня споживання наркотиків серед населення [4].

Відповідно сутність наркозлочинності як тіньового бізнесу опосередковується взаємозалежними аспектами, які відповідають системоутворюючим економічним категоріям – попит та пропозиція, зв'язок між якими забезпечує збут. Крім цього, доцільно додати й відмивання доходів, одержаних у результаті незаконного наркообігу, як відносно самостійну, притаманну саме тіньовому бізнесу ланку єдиного економічного процесу. Таким чином, попит, пропозиція, збут та відмивання доходів, які опосередковуються у кримінальних правопорушеннях, дозволяють зрозуміти сучасну наркозлочинність як вид тіньового бізнесу, який, природно, може бути лише організованим.

Сучасні тенденції наркозлочинності в Україні є вкрай негативними. Серед них доцільно зазначити наступні:

– використання новітніх технологій у сфері наркообігу. Так, збут наркотиків «з рук у руки» вже майже не практикують. Учасники угод використовують мережу «Інтернет», спеціальні додатки для розповсюдження наркотиків, психотропів. Споживачам достатньо знайти на стіні графіті з інформацією про канал-месенджер для смартфонів або спеціальний сайт і зробити замовлення [10, с. 61, 63]. Безконтактний збут став популярним з відкриттям наркомагазинів у Даркнеті (Malina, RAMP, R2D2). Зручність даного «сервісу» полягає у тому, що споживач може отримати координати своєї «закладки», не шукаючи дилера. Відповідно, і для відмивання доходів використовуються складні фінансові механізми, у тому числі, пов'язані з розрахунками у криптовалюті;

– постійне поширення через втягнення у незаконний наркообіг нових осіб як споживачів, що є гарантованим ринком збуту наркотиків. Проведені в Україні соціологічні дослідження свідчать, що наркозалежна особа за період вживання наркотиків втягує у це середовище від 10 до 20 осіб, тобто на одну офіційно зареєстровану наркозалежну особу у середньому припадає 15 втягнених нею в незаконний наркообіг [11, с. 20, 123];

– збільшення значення контрабандних шляхів для насичення наркоринку. Яскравим прикладом є Причорноморський регіон, зокрема, Одеська область, яка є частиною низки міжнародних маршрутів контрабанди наркотиків. Не випадково Одеська область є одним з найбільш кримінально уражених регіонів, у тому числі, й щодо наркообігу загалом та наркозлочинності, зокрема [12, с. 228].

Наведені тенденції характеризують сучасну специфіку організації наркобізнесу: формування попиту та пропозиції; удосконалення збуту як сукупність дій з планування, організації та контролю за фізичним переміщенням наркотиків, психотропів, їх аналогів, прекурсорів від виробника до споживача; підвищення захищеності процесу відмивання доходів від зовнішнього контролю. Вони нічого не змінюють у сутності наркозлочинності, однак їх розуміння є надзвичайно важливим для нормотворчої та правоохоронної діяльності.

Варто зазначити, що необхідність системного впливу на попит, пропозицію, збут та, почасти, відмивання доходів для запобігання наркозлочинності як частини державної політики щодо наркотиків підкреслювалася в попередніх програмних документах. Наприклад:

– у Концепції реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2002–2010 роки сформульовано завдання на скорочення обсягів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зниження рівня їх незаконного вживання; поряд із цим йдеться про вдосконалення порядку вилучення і конфіскації коштів та майна, отриманих унаслідок незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [2];

– у Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню

наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011–2015 роки йдеться про вироблення єдиного підходу до вирішення питань, пов'язаних зі зменшенням попиту та пропонування на ринку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів; але не згадується про запобігання відмиванню доходів від незаконного наркообігу [3];

– у Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року наголошується на інноваційних векторах реалізації такої політики, до яких відноситься зниження попиту на наркотики, боротьба з незаконним наркообігом (що містить протидію пропозиції наркотиків), удосконалення правової основи для посилення боротьби з відмиванням грошей, отриманих від злочинної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотиків [4].

Необхідно відзначити певну непослідовність та, загалом, абстрактність наведених положень. Зрозуміло, програмний документ не повинен чітко регулювати суспільні відносини, але з нього, принаймні, для самого нормотворця має бути зрозумілим, куди рухатиметься далі регламентація запобігання наркозлочинності. У нашому ж випадку Концепції/Стратегія відповіді на це питання не давали.

Крім того, вони залишали поза увагою «розподіл праці» на глобальному та регіональному наркоринках, невід'ємною частиною яких є Україна. Наша країна посідає окреме місце в розподілі наркозлочинності, будучи передовсім транзитною територією. З огляду на це, було б доцільним розглянути основні положення антинаркотичної стратегії ЄС на 2021–2025 роки [13], яка може слугувати певним орієнтиром для вітчизняного нормотворця.

У цьому європейському документі привертає увагу акцент на зменшенні пропозиції, що має враховувати високу доступність різних видів наркотиків, збільшення фактів насильства та надвисокі доходи від наркообігу. Загалом дана стратегія спрямована на руйнування традиційних та інтернет-ринків наркотиків, ліквідацію організованих злочинних груп у сфері наркобізнесу. Таким чином, можна дійти висновку, що акцентом європейської антинаркотичної стратегії є запобігання, стримання та припинення організованого наркобізнесу, тобто пріоритетом у запобіганні наркозлочинності є не попит (споживання), а пропозиція, збут та відмивання доходів.

Що стосується проекту Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року, то в преамбулі документа констатується, що зменшення попиту на наркотики мінімізує їх пропозицію, а зниження пропозиції на незаконному ринку наркотиків мають носити системний наступальний характер, направлений передусім на ліквідацію каналів постачання наркотиків та торгівлі ними. Поряд із цим державні зусилля мають бути спрямовані на підвищення рівня громадської безпеки, до якої відноситься боротьба з організованими угрупованнями та протидія відмиванню коштів від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів) [5].

На наш погляд, у проекті Стратегії більш чітко прослідковується розуміння запобіжних пріоритетів порівняно з попередніми документами та загалом можна зазначити відповідність європейському баченню. Однак необхідно звернути увагу на позицію даного проекту, яка лише на перший погляд носить абстрактний характер: зменшення попиту на наркотики мінімізує їх пропозицію, та, як наслідок, оптимізує фінансові та матеріальні витрати на організацію протидії цьому соціально-небезпечному явищу [5].

Якщо прийняти таке бачення, то потрібно визнати, що первинною ланкою запобігання наркозлочинності є вплив на споживача. Але споживач – це передовсім залежна людина, вплив на яку передбачає складний комплекс заходів, спрямованих не лише на усунення такої залежності, а й на зміну світосприйняття загалом. Якщо акцентувати увагу на наркоспоживачеві, то, наприклад, для кримінально-правового впливу виникає принципове питання щодо примусового лікування наркозалежних осіб, що на сьогодні не передбачено кримінальним законодавством. Якщо ж обмежуватися спеціальним видом звільнення від кримінальної відповідальності, який передбачено ч. 4 ст. 309 КК, то потрібно чітко встановлювати обов'язок правозастосувача з'ясувати, чи дійсно особа страждала на наркоманію і потребувала лікування від неї, чи дійсно вона звернулася до лікувального закладу і розпочала лікування добровільно, а не вимушено, і чи дійсно ставить за мету вилікуватися, а не ухилитися в такий спосіб від відповідальності за вчинений злочин [14, с. 30].

Стає зрозумілим, що вплив на споживача, дійсно, є вкрай важливим напрямом, але не стільки запобігання наркозлочинності, скільки попередження розвитку наркоманії

у суспільстві. У зв'язку із цим вбачаються доцільними зауваження Регіонального програмного офісу в Східній Європі Управління ООН з наркотиків та злочинності та Офісу об'єднаної програми ООН з ВІЛ/СНІД в Україні, висловлені в ході громадського обговорення проєкту Стратегії. Так, ними було зазначено, що стратегічна парадигма державної політики щодо наркотиків полягає у всебічному переході від карального, кримінально-правового спрямування антинаркотичних заходів до лікувально-профілактичних як найбільш плідних у контексті подолання наркоманії [15].

У цьому ж контексті попередження наркоманії доцільно обговорювати й положення проєкту Стратегії щодо декриміналізації зберігання психоактивних речовин у незначних кількостях для особистого вживання, без мети збуту, шляхом внесення змін до нормативно-правової бази [5]. Хоча при декриміналізації зберігання варто було б дискутувати й про декриміналізацію інших діянь, передбачених ст.309 КК.

Більш обумовленим поточною наркоситуацією, відповідним сучасним тенденціям видається зосередження запобіжних зусиль на пропозиції та збуті наркотиків, як це зазначається в європейській антинаркотичній стратегії. Вбачається, що в Україні сформована модель «жорсткого контролю», у межах якої здійснюється відносно суворий контроль за наркообігом, однак крайні заходи, на кшталт довічного позбавлення волі, не застосовуються [16, с. 294]. Однак чи означає невисока ефективність вітчизняної державної політики доцільність переходу до «ліберальної групи», яка передбачає криміналізацію обігу лише особливо небезпечних наркотиків?

На наш погляд, це питання може бути вирішено лише тоді, коли в програмному документі буде чітко зафіксований акцент на обмеженні пропозиції та збуту наркотиків, а також на протидії відмиванню доходів як пріоритетах запобігання наркозлочинності. Таке рішення надасть поштовх адекватному розвитку кримінально-правового інструментарію, наприклад, посиленню покарань за відповідні злочини, криміналізації нових способів їх вчинення (зокрема, з використанням новітніх технологій) тощо. З метою викриття організованих злочинних структур доцільно ставити питання про розширення потенціалу кримінально-правового заохочення, для прикладу, по ст. 305 КК.

Висновки. Викладене надає підстави сформулювати низку тез стосовно розгляду положень проєкту Стратегії державної політики щодо наркотиків до 2030 року в контексті їх впливу на перспективи запобігання наркозлочинності:

– сучасні тенденції наркозлочинності характеризують сучасний стан та перспективи розвитку попиту, пропозиції, збуту на наркоринках та подальшого відмивання доходів як вкрай негативні;

– у програмних документах у сфері державної політики щодо наркотиків у частині, що стосується запобігання наркозлочинності, доцільно відобразити не стільки сукупність заходів, скільки чітке розуміння пріоритетів запобіжної політики. Їх вибір має базуватися на сприйнятті наркозлочинності як виду тіньового високоспеціалізованого та високоорганізованого бізнесу, сутність якого опосередковується в попиті, пропозиції, збуті наркотиків та відмиванні доходів, одержаних від незаконного наркообігу;

– ретроспективний аналіз програмних документів показав, що нормотворець протягом тривалого періоду фіксував досить нечіткі уявлення про пріоритети запобігання наркозлочинності під гаслами системного впливу на неї;

– звернення до положень проєкту Стратегії державної політики щодо наркотиків до 2030 року в контексті їх впливу на перспективи запобігання наркозлочинності показали спроби перейти до пріоритетності запобігання попиту на наркотики. Це рішення, з огляду на сучасні тенденції наркозлочинності та враховуючи основні положення європейської антинаркотичної стратегії на 2021–2025 роки, пріоритетами якої є запобіжний вплив на пропозицію, збут наркотиків та відмивання доходів від їх обігу, вбачається суперечливим та таким, що ускладнює удосконалення кримінально-правового запобігання.

З урахуванням викладеного є підстави пропонувати включення вітчизняних програмних антинаркотичних документів у європейський контекст та уточнення пріоритетів запобіжної діяльності щодо наркозлочинності на сучасному етапі.

Список використаних джерел

1. UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (1988). URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері боротьби з незаконним обігом

наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на 2002–2010 роки : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.01.2002 №26-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/26-2002-%D1%80>.

3. Концепція реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011–2015 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.09.2010 №1808-р. Законодавство України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1808-2010-%D1%80>.

4. Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 735-р. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80>.

5. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року»: Громадське обговорення (архів) від 18 травня 2021 р. URL : <https://cutt.ly/SU2qwXR>.

6. Леган І. М. Міжнародне співробітництво та кримінологічні засади запобігання та протидії незаконному обігу наркотичних засобів і психотропних речовин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №1. С.402–405.

7. «Поширення наркозлочинності – загроза національній безпеці», – Генпрокурор на спільній нараді правоохоронців / Інформація з екрану, 26.10.2021. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/posirennya-narkozlocinnosti-zagroza-nacionalnii-bezpeci-genprokuror-na-spilnii-naradi-pravoohoronciv-foto>.

8. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15.02.1995. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

9. Ноздрін Д.О. Виявлення та протидія нелегальним джерелам виготовлення та збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 3. С. 371–382.

10. Бриковська О. М., Грига М. А. Актуальні проблеми протидії незаконному обігу наркотичних засобів з використанням мережі Інтернет. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 61–68.

11. Давидова М. М. Запобігання схилянню до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні : дис... д-ра філософії. Київ, 2020. 297 с.

12. Карелін В. Запобігання контрабанді наркотичних засобів. *Підприємство, господарство і право*. 2021. № 2. С. 226–230.

13. EU Drugs Strategy 2021-2025 / Brussels, 18 December 2020. URL : <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14178-2020-INIT/en/pdf>.

14. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика), 2021 рік. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/09_2021_Oglyad_KKS.pdf.

15. Звіт про громадське обговорення Проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року», червень 2021 р. URL : <https://cutt.ly/1IrcClh>.

16. Гладкова Є. О. Основні моделі стратегій протидії наркозлочинності у світі. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 2. С. 292–294.

Надійшла до редакції 14.12.2021

References

1. UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988. URL : https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf.

2. Kontseptsiya realizatsiyi derzhavnoyi polityky u sferi borotby z nezakonnym obihom narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn i prekursoriv na 2002-2010 roky [The concept of implementation of state policy in the field of combating illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors for 2002-2010]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/26-2002-%D1%80>. [in Ukr.].

3. Kontseptsiya realizatsiyi derzhavnoyi polityky u sferi protydyiyi poshyrenniu narkomaniyi, borotby z nezakonnym obihom narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn ta prekursoriv na 2011-2015 roky. [The concept of implementation of state policy in the field of combating the spread of drug addiction, combating illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors for 2011-2015]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1808-2010-%D1%80>. [in Ukr.].

4. Stratehiya derzhavnoyi polityky shchodo narkotyktiv na period do 2020 roku [Strategy of the state drug policy for the period till 2020]. Zakonodavstvo Ukrainy. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80> [in Ukr.].

5. Proiekt rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii derzhavnoi polityky shchodo narkotyktiv na period do 2030 roku» : Hromadske obhovorennia (arkhiv) (18 travnia 2021) [Draft of the Cabinet of Ministers of Ukraine order «On approval of the Strategy of state drug policy until 2030»: Public discussion (archive) (May 18, 2021)]. URL : <https://cutt.ly/SU2qwXR>. [in Ukr.].

6. Legan, I. M. (2021) Mizhnarodne spivrobitnytstvo ta kryminolohichni zasady zapobihannia ta

protydii nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv i psykhotropnykh rehovyn [International cooperation and criminological principles of preventing and combating illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances] *Yurydychny i naukovyi elektronnyi zhurnal*, no 1, pp. 402-405. [in Ukr.].

7. «Poshyrennia narkozlochynnosti – zahroza natsionalnoi bezpetsi», –Henprokuror na spilnii naradi pravookhorontsiv [«The spread of drug crime – a threat to national security», – Prosecutor General at a joint meeting of law enforcement]. *Informatsiia z ekranu*, 26.10.2021. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/posirennya-narkozlocinnosti-zagroza-nacionalnoi-bezpeci-genprokuror-na-splnii-naradi-pravoohoronciv-foto>. [inUkr.].

8. Pro zakhody protydyi nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn i prekursoriv ta zlovzhvanniu nymy [On measures to counteract illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors and their abuse] : *Zakon Ukrainy vid 15.02.1995*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>. [inUkr.].

9. Nozdrin, D. O. (2011) *Vyavlennia ta protydyia nelegalnym dzherelam vyhotovlennia ta zbutu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn ta prekursoriv*. [Detection and counteraction to illegal sources of production and sale of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*, no 3, pp. 371–382. [inUkr.].

10. Bryskovska, O. M., Hryha, M. A. (2020) *Aktualni problemy protydyi nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv z vykorystanniam merezhi Internet* [Current issues in combating drug trafficking using the Internet]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, no 2, pp. 61–68 [in Ukr.].

11. Davydova, M. M. (2020) *Zapobihannia kontrabandi narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn abo yikh analogiv v Ukraini* [Prevention of addiction to narcotic drugs, psychotropic substances or their analogues in Ukraine] : *dys ... d-ra filosofiyi*. Kyiv, 297 p. [in Ukr.].

12. Karelin, V. (2021) *Zapobihannia kontrabandi narkotychnykh zasobiv* [Prevention of drug smuggling]. *Pidpryyemstvo, gospodarstvo i pravo*, no 2, pp. 226–230. [inUkr.].

13. *EU Drugs Strategy 2021-2025 / Brussels, 18 December 2020*. URL : <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14178-2020-INIT/en/pdf>.

14. *Ohlyad sudovoyi praktyky Kasatsynoho kryminalnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu (aktualna praktyka) (2021)* [Review of case law of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court (current practice)] URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/09_2021_Oglyad_KKS.pdf. [inUkr.].

15. *Zvit pro hromadske obhovorennia Proyecktu rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii derzhavnoi polityky shchodo narkotyktiv na period do 2030 roku» (2021)* [Report on the public discussion of the Draft Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On Approval of the Strategy of State Policy on Drugs until 2030»]. URL : <https://cutt.ly/llrcClh>. [in Ukr.].

16. Hladkova, Ye. O. (2017) *Osnovni modeli stratehii protydyi narkozlochynnosti u sviti* [Basic models of strategies to combat drug crime in the world]. *Porivnialno-analitychne pravo*, no. 2, pp. 292–294. [in Ukr.].

ABSTRACT

Natalya Orlovska. The state drugs policy in the drug crime prevention context actual issues. The Strategy of State Drugs Policy until 2030 (draft) conceptual provisions in the context of their prospects impact on drug crime prevention analysis results are presented in the article.

In the program documents devoted to state drug policy (in the part related to the drug crime prevention), it is advisable to emphasize on not so much a set of measures as a clear understanding of the prevention policy.

Their choice should be based on the drug crime perception as a type of shadow highly specialized and highly organized business, the essence of which is mediated in the supply, demand, sale and proceeds laundering from illicit drug trafficking.

Drug crime trends characterize the current state and prospects for the development of supply, demand, sales in drug markets and drug cooperatives money further laundering. These components correspond to the division of countries on the «map of drug crime».

Program documents retrospective analysis has showed that the legislator for a long time recorded a rather vague idea about drug crime prevention priorities under different slogans concerning systemic influence on it.

The appeals to the Strategy for State Drugs Policy until 2030 (draft) provisions in the context of their impact on prospects of drug crime prevention have shown attempts of moving to drug demand prevention priority.

This decision, given the current trends in drug crime, is considered contradictory, having taken into account the main provisions of EU Drugs Strategy 2021-2025, whose priorities are to prevent drugs supply, sale and money laundering.

Given the above, there are reasons to suggest the domestic anti-drug program documents inclusion in European context and clarify the priorities of preventive activities against drug crime with an emphasis on countering the supply and money laundering.

Keywords: *drug crime prevention, drug crime trends, drug business, state drug policy, EU Drugs Strategy 2021-2025.*